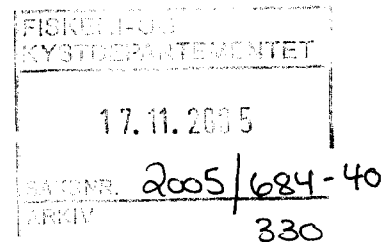

Fiskesalgslagenes Samarbeidsråd

Norges Råfisklag, Sunnmøre og Romsdal Fiskesalslag, Vest-Norges Fiskesalslag,
Rogaland Fiskesalgslag S/L, Skagerakfisk S/L og Norges Sildesalgslag

Det Kgl. Fiskeri- og Kystdepartement
Postboks 8118 Dep

0032 Oslo

Kristiansand den 14. november 2005

HØRING AV NOU 2005:10 – LOV OM FORVALTNING AV VILTLEVENDE MARINE RESSURSER

Fiskesalgslagenes Samarbeidsråd viser til utsendt høringsnotat vedrørende forslag til ny havressurslov, og ønsker med dette å komme med våre merknader. Merknadene er begrenset til forslagene i havressursloven som særlig berører salgsorganisasjonene.

1. Ressurs- og omsetningskontroll etter henholdsvis havressursloven og råfiskloven.

I førstehåndsomsetningen mellom fisker/fanger/oppdretter (heretter benevnt leverandør) og mottaker er sluttsedlene det sentrale salgsdokumentet som danner grunnlaget for omsetningskontroll. Motivet for å drive omsetningskontroll er å sikre like konkurransevilkår på sjø og land. Med hjemmel i råfiskloven kan salgslagene i dag utføre omsetningskontroller ved å kontrollere landings- og sluttседler, med andre ord ren seddelkontroll. Erfaringer fra rettspraksis viser imidlertid at brudd på omsetningsbestemmelser hovedsakelig består i enten utelatt føring på seddel, eller omskriving av arter og/eller kvantum og pris på seddelnivå for å sikre gunstige forretningstransaksjoner. Brudd på omsetningsbestemmelser vil derfor sjelden avdekkes ved en ren seddelkontroll. Omsetningskontrollen vil etter vårt syn først bli reell når salgsdokumentene fra førstehåndsomsetning kan kontrolleres mot både mottakers/kjøpers varelagerbeholdninger og regnskaper, og leverandørens lager i fartøy eller merder.

Brudd på omsetningsbestemmelser i førstehåndsomsetningen som skissert over vil i de fleste tilfeller også avdekke brudd på ressurslovgivningen. Omsetnings- og ressurskontrollene ved førstehåndsomsetningen vil derfor være to sider av samme sak. Det vil således være unødvendig byråkratisk og fordyrende å skille mellom disse kontrolltyper. Salgslagene innehar for øvrig god kompetanse på kontroll; er til stede i næringen og har gjennom sin kontrollvirksomhet også bidratt til en betydelig kvalitetsopplæring i næringen. Salgslagenes bidrag i kontrollvirksomheten høster ros fra både forvaltning og næring.

Forslag til endring av råfisklovens § 7 og havressurslovens § 12-5

Salgslagene har funnet det naturlig å se på bestemmelser om salgslagenes omsetnings- og ressurskontroll under ett. I utkastet til havressursloven omtales salgslagenes kontrolloppgaver i § 12- 5. Havressursloven § 12-5 er en videreføring av Saltvannsfiskelovens § 45a. Fiskeri- og Kystdepartementet har i brev av 9. august då bedt salgslagene om innspill til endringer av råfisklovens § 7 i forbindelse med høringsuttalelsen til havressursloven.

Råfiskloven § 7 foreslås endret ved følgende tilføyelse av et nytt annet og tredje ledd:

Salgsorganisasjon som er godkjent i medhold av lovens § 2, skal føre kontroll med at bestemmelsene i denne lov og forskrifter gitt i medhold av loven, blir overholdt. Kontrollen omfatter også råfisk som blir landet, herunder overført fra fiskefartøyet til annet fartøy eller overført til oppdrett eller havbeite, uten at omsetning finner sted.

I forbindelse med salgslagets kontrollarbeid kan salgslagene kreve adgang til leverandorens fartøy, merder ol og mottakers/kjøpers lager og regnskapsmateriale.

Dersom salgslagene har næringsinteresser i verdikjeden, skal salgslagenes kontrollarbeid være underlagt en strengere oppfølging fra statens kontrollør og eventuelt andre offentlige tilsynsmyndigheter som departementet måtte bestemme.

Departementet kan gi forskrifter om kontroll som utøves etter foregående ledd.

Det foreslås en tilsvarende utvidelse av kontrollobjekter i 2. og 3. ledd i havressurslovens § 12-5.

Regler om fiskemottaksbedrifters registrering av mottatt råstoff med nøyaktige opplysninger om fiskeslag, fangstkvantum, fangstområde m.v. fremgår klart i forskrift av 22. januar 2003 om oppgaveplikt ved landing og omsetning av fisk m.v. Denne periode i råfisklovens § 7, siste ledd kan derfor sløyfes.

Nevnte forskrift innførte kravet om landingsseddel i tillegg til ordinær sluttseddel når omsetning ikke skjedde samtidig med landing eller levering. Dette var ment å skulle dekke tilfeller som levering til nøytrale fryselaagre og egenovertakelse for tilvirkning om bord eller i land.

Ved innføringen av landingsseddelen åpnet man samtidig opp for leveringer som i kontrollsammenheng har vist seg svært uheldige. Enhver leverandør kan ta i land fisken hvor det måtte passe så lenge landingsseddel blir fylt ut.

Av hensyn til en effektiv omsetnings- og ressurskontroll må Fiskeri- og Kystdepartementet vurdere en endring av nevnte forskrift med hjemmel i ny havressurslov om at all fangst skal landes til anlegg som er knyttet til godkjent kjøper eller en mottaker som må være godkjent for mottak av fisk m.v. Fiskeridirektoratet må i spesielle tilfeller og etter en helhetsvurdering kunne gi dispensasjon.

Kommentarer til de foreslåtte endringer

Utvidelse av kontrollobjekter er foreslått ut fra ønske om å sikre salgslagene en reell omsetnings- og ressurskontroll ved førstehåndsomsetningen.

Flere salgslag driver i dag næringsvirksomhet innenfor fiskerinæringen. I henhold til en presisering som kom i råfiskloven § 3, 2. ledd punkt 4, skal slik næringsvirksomhet som ikke

er direkte knyttet til førstehåndsomsetningen, organiseres i egne datterselskap. Det er ønskelig at salgslagene skal kunne delta i næringsvirksomhet ut fra flere hensyn. For det første gir slik deltakelse salgslagene bedre kunnskap om tilgrensende virksomhet og de øvrige ledd i verdikjeden, og man får derved et bedre grunnlag for å ivareta et helhetshensyn i fiskerinæringen. Videre vil salgslagene i enkelte regioner være viktige potensielle finansaktører i fiskerinæringen, og det vil være negativt å avskjære salgslagene fra å delta med investeringer i fiskerinæringen i regioner eller perioder hvor det er svak kapitaltilgang.

I gråsonen mellom det å være en næringsaktør og det å ha en sterk kontrollhjemmel, er det viktig at salgslagene har gode og ryddige rutiner for hvordan kontroll- og næringsaktiviteten organiseres og utføres i praksis. Det bør derfor stilles strengere krav til hvordan kontrollaktiviteten skal organiseres. Det foreslås at dette kommer klart frem i lovteksten, og at departementet bruker forskriftshjemmelen i fjerde ledd til å konkretisere en strengere oppfølging av kontrollarbeidet overfor salgslagene som er involvert i næringsvirksomhet.

En slik konkretisering kan være at salgslagenes kontrollaktivitet skal organiseres slik at den på ingen måte blandes med næringsvirksomheten som allerede er krevd organisert i egne selskap.

Statens kontrollør trekkes i større grad inn i kontrollarbeidet ved å få et særlig ansvar for revisjon av kontrollsystemene i salgslagene. Statens kontrollør foreslås brukt både til sikring av gode rutiner i kontrollarbeidet og å påse at rutinene overholdes. Det foreslås for øvrig etablert strengere kontrollrutiner av salgslagenes kontrollarbeid etter departementets nærmere bestemmelser.

Salgslagene legger betydelig vekt på å kunne utøve en effektiv og reell kontroll. Sett i forhold til kontrollobjektene, det vil si leverandør og mottaker/kjøper, vil salgslagene sikre mest mulig like konkurransevilkår med basis i nærhet og unik kunnskap om forholdene.

2. Inndragning etter havressurslovens § 13-5 og ny inndragningsbestemmelse i råfiskloven § 6a

Våren 2005 var det en debatt i media om retten til å foreta inndragning overfor kjøpere/mottakere ved brudd på fiskerilovgivningen. I en pressemelding fra Fiskeri- og Kystdepartementet sto blant annet følgende:

- I det siste har påtalemyndigheten i noen tilfeller ikke nådd frem i retten pga at domstolen mener at straffelovens bestemmelser ikke er anvendelige, sier Svein Ludvigsen.

Konsekvensen av disse rettsavgjørelsene er at fisker og kjøper/ mottaker blir behandlet forskjellig. Mens fisker blir dømt til både bot og inndragning av den ulovlige gevinsten, blir kjøper, som har gjort den straffbare handlingen mulig, bare dømt til bøtestraff og får beholde gevinsten av den straffbare handlingen.

Fiskesalgslagenes Samarbeidsråd slutter seg til de anførte svakheter med dagens system. Det foreslås derfor at det innføres inndragningshjemler etter henholdsvis havressursloven og råfiskloven som sikrer likebehandling av leverandører og mottakere av fangster som omsettes i strid med de nevnte lover.

3. Foreslått endring av råfiskloven § 1 og ny § 10 om utvidet kontrollopgaver for salgslagene

Fiskesalgslagenes Samarbeidsråd stiller seg positiv til de foreslåtte endringer av råfiskloven, der salgslagene mot kompensasjon får ansvar for kvoteavregning og fangstkontroll av marine arter som i dag ikke faller inn under råfiskloven.

4. Ny § 2-7 omhandler salgslagenes endrede stilling i forhold til administrativ inndragning.

I § 2-7 legges vedtaksmyndigheten til Fiskeri- og Kystdepartementet med åpning for delegering til Fiskeridirektoratet og salgslagene. Vedtaksmyndigheten i forslaget skiller ikke mellom typer brudd etter loven i motsetning til saltvannsfiskelovens bestemmelser.

Fiskesalgslagenes Samarbeidsråd finner ikke den valgte løsning tilfredsstillende. Dette fordi det vil med utgangspunkt i loven være uklart hvilken vedtaksmyndighet salgslagene kan få. Det er usikkert både hvorvidt salgslagene får delegert vedtaksmyndighet, og eventuelt i hvilke typer saker salgslagene får vedtaksmyndighet. Ut fra det faktum at dagens løsning er effektiv, bidrar til mindre byråkrati og at det er etablert gode systemer på området i salgslagene, ønsker salgslagene å opprettholde en lovhjemlet myndighet til å foreta inndragningsvedtak. Vedtaksmyndigheten bør imidlertid begrenses til sakstyper som naturlig følger av salgslagenes virksomhet og som ikke gir rom for skjønn. Dagens ordning med myndighet til å foreta vedtak ved kvoteoverskridelser oppfyller disse krav. I kvotesaker består saksbehandlingen i å måle oppfisket kvantum mot tildelt kvote. Vedtakene er derfor fri for skjønn, enkle å etterprøve og baserer seg på informasjon som salgslagene besitter i første hånd. Det foreslås på denne bakgrunn at salgslagene tildeles en klar vedtaksmyndighet i ny havressurslov for kvotesaker. En slik inndragningshjemmel er både tids- og kostnadseffektiv.

5. Oppretting av havressursfondet og retten til inndratte midler.

I utkastet til havressursloven foreslås det etablert et havressursfond. Begrunnelsen er dels basert på sammenligning med viltloven hvor denne ordningen er etablert, dels en uttalt skepsis til salgslagenes rolle og forvaltning av de inndratte midler og departementets manglende kontroll med dette.

Innenfor fiskeriforvaltningen har man allerede etablerte ordninger gjennom salgslagene som ivaretar de oppgaver havressursfondet er tiltenkt. Dette i motsetning til viltforvaltningen. Fiskeri- og Kystdepartementet har nylig hatt på høring ny forskrift/instruks vedr. rapportering av inndratt fangst og anvendelse av inndratte midler. Fiskesalgslagene har gitt sin fulle tilslutning til Fiskeri- og Kystdepartementets forslag. Alle forhold omkring inndratte midler skulle derfor nå være i betryggende former.

I for eksempel not og trålfisket etter pelagisk fisk vil det være praktisk talt umulig å få akkurat tilmålt kvote på siste tur. For at ikke total- og/eller gruppekvote skal bli overfisket tar Fiskeridirektøren hensyn til et visst overfiske på fartøynivå når reguleringene fastsettes. Ett ferskt eksempel er høstens trålfiske etter makrell. Ved å dele ut gruppekvoten flatt på antall deltakende fartøy ville en fått en kvotefaktor på 0,33. Ut fra tidligere erfaring med overfiske, blir faktoren satt til 0,27. Dette medfører at trålgruppen har fått avsatt ca 20% av sin kvote til å dekke overfisket. Verdien av denne fisken vil aktuelt salgslag, etter at kontrollutgifter er dekket, betale ut som pristilskudd på lovlig fanget kvantum i trålgruppen. Det vil være helt urimelig og kunne føre til uønskede tilpasninger dersom ikke den gruppe hvor kvoten er tatt

ifra skulle bli tilgodesett med disse midlene. Fiskesalgslagenes Samarbeidsråd tar derfor sterk avstand fra forslaget om at inndratte midler skal gå inn i et eget havressursfond og vil sterkt anmode om at dagens regime for inndratte midler videreføres.

6. Lovforslaget § 13-2 om innføring av overtredelsesgebyrer

Fiskesalgslagenes Samarbeidsråd er skeptiske til innføring av nye gebyrer på leverandør og mener at utgifter til kontrollarbeid fortsatt bør kunne baseres på inndratte midler og på bevilgninger over statskassen ved brudd på havressurslovens bestemmelser.

7. Lovforslagets § 4-3 om tildeling av kvoter til industribedrifter

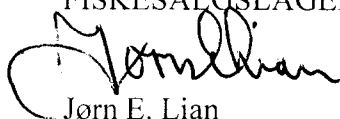
I forslaget § 4-3 omhandles fordelingen av kvoter innenfor fiskeriene. Forslaget åpner for at industribedrifter som driver bearbeiding av viltlevende marine ressurser kan tildeles kvoter.

Forslaget representerer en utvidelse av gjeldende dispensasjonsadgang i deltakerloven § 6 tredje ledd. Dispensasjonsadgangen etter deltakerloven er begrenset til de tilfeller hvor det foreligger næringsmessige og regionale hensyn som tilsier industrieide kvoter. Denne bestemmelsen har resultert i at en del fartøy i torsketrålgruppen som er eid av fiskeforedlingsbedrifter, er tildelt kvoter.

I Norge har det vært et etablert prinsipp at adgangen til å drive ervervsmessig høsting skal være forbeholdt aktive fiskere. Dette er et prinsipp salgslagene støtter av hensyn til et dynamisk fungerende marked for førstehåndsomsetningen av fisk mv. I tillegg til den generelle motstand salgslagene har til utvidelse av dispensasjonsadgangen og kjøpernes muligheter til direkte eller indirekte å eie fiskebåter, mener vi den foreslåtte ordning vil bidra til en uheldig forfordeling av råstoff i industrien. De industrieide trålselskaper kan splitte opp trålkvoter og dele dem ut til kystflåten hvilket gir bedriften et konkurransefortrinn m.h.t. å skaffe seg råstoff fra kystflåten. De bedrifter som har rettigheter som kan leies ut, vil kunne benytte dem til å tiltrekke seg leverandører fra bruk som ikke har slike rettigheter. Dette vil virke grovt konkurransevridende og bidra til å øke presset på å få kjøpe fiskekvoter.

I dette perspektivet er det viktig å ha med seg at alt ferskt fiskeråstoff i dag selges til norsk fiskeindustri. Det blir altså ikke mer råstoff til industrien med den foreslåtte ordningen, men råstoffet blir fordelt på en annen måte.

Med vennlig hilsen
FISKEALGSLAGENES SAMARBEIDSRÅD

Jørn E. Lian
formann

Kopi:
Salgslagene
Norges Fiskarlag